

Jaki powinien być Lublin w 2030 roku?

*Raport z opinii mieszkańców
oddających głos w ramach Budżetu
Obywatelskiego 2019*

AUTOR

Mateusz Stępnia

NADZÓR MERYTORYCZNY

dr Piotr Maleszyk

Wykonano na zlecenie

Urząd Miasta Lublin

Urząd Miasta Lublin
Wydział Strategii i Przedsiębiorczości
20-080 Lublin, plac Litewski 1
tel.: 81 466 25 00, fax.: 81 466 25 01
e-mail: 2030@lublin.eu
www.strategia.lublin.eu

Wstęp metodologiczny

Raport nawiązuje do badania „Czego potrzebuje Lublin? Badanie jakości życia w dzielnicach Lublina” i przedstawia analizy ilościowo-jakościowe pytania otwartego, gdzie respondenci mieli szansę odpowiedzieć na pytanie: „Jaki według Ciebie powinien być Lublin w 2030 roku, byś chciał(a) w nim mieszkać i być(a) dumny/dumna ze Swojego miasta?” – do respondentów została skierowana prośba o używanie nie więcej niż sześciu słów. Na to pytanie uzyskano 5 752 odpowiedzi. Podobnie, jak w raporcie głównym, należy podkreślić, że: „Badanie zróżnicowania jakości życia w dzielnicach Lublina zostało przeprowadzone w dniach od 23 września do 10 października 2018 roku. Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety internetowej składający się z 6 pytań (w tym 4 zamkniętych) oraz 3 pytań metryczkowych. Badaną populacją stanowili mieszkańcy Lublina, którzy wzięli udział w internetowym głosowaniu w ramach Budżetu Obywatelskiego 2019 i ukończyli 15 lat. Można zakładać, że były to osoby o ponadprzeciętnym kapitale społecznym i zaangażowaniu w kształtowanie miasta, o relatywnie dużej wiedzy o warunkach życia i problemach własnej dzielnicy” (Maleszyk 2019, s.4).

W raporcie najpierw dokonano analizy całej bazy zgromadzonych odpowiedzi, a następnie podzielono ją na pięć grup wiekowych: 15–24 lat, 25–34 lat, 35–44 lat, 45–59 lat oraz powyżej 60 lat, z czego najliczniejszą grupą stanowią osoby w przedziale 35–44 lat (patrz. Tabela 1). Struktura wiekowa respondentów różni się od struktury wiekowej mieszkańców Lublina, ponieważ następuje tu znaczna przewaga osób w wieku w młodym oraz średnim, a niewielki odsetek osób najstarszych. Dokonano również pogładowej analizy ze względu na płeć, która nie wykazała jednak znaczących korelacji. Analizy lokują się w nurcie text mining oraz analiz na styku technik ilościowych i jakościowych. Baza odpowiedzi została odpowiednio dostosowana, by ujednolicić odpowiedzi poprzez zakodowanie słów bliskoznacznych jednym kodem lub sformułowaniem, a następnie wygenerować chmury słów oraz listę zliczonych pojęć za pomocą aplikacji WordClouds, które następnie zostały poddane analizie z zachowaniem uwagi na kontekst danych fraz w surowej bazie danych, w pierwotnych wypowiedziach

respondentów. Umożliwia to szybkie dostrzeżenie głównych i najistotniejszych dla respondentów wątków oraz uchwycenie mniejszych narracji pojawiających się w odpowiedziach.

Tabela 1. Rozkład wiekowy respondentów

Wiek	Wielkość próby
15–24 lata	423
25–34 lata	1692
35–44 lata	2328
45–59 lat	940
60 lat i więcej	369
Razem	5 752

Esencjalnymi elementami wizji Lublina 2030 dla respondentów jest grupa następujących słów, dominujących w każdej grupie wiekowej, są to określenia: *czysty, zielony, bezpieczny, nowoczesny, przyjazny* oraz *kulturalny*. Można stwierdzić, że są to przymioty najszerzej uznawane za właściwe Lublinowi w 2030 roku według respondentów.

Obraz 1. Chmura Słów stworzona na podstawie wszystkich odpowiedzi respondentów

Przymiotnik czysty w głównej mierze pada samodzielnie, rzadko będąc podsumowaniem innych określeń. Pod to określenie zostały włączone także takie odpowiedzi, jak *bez śmieci*, *posprzątnany*, jednak było ich niewiele. W każdej grupie wiekowej i płci jest to najczęściej

wymieniane określenie. Warto przywołać tu raport autorstwa dr hab. Rydzewskiego „Opinie mieszkańców Lublina o swoim mieście”, dla którego badania zostały przeprowadzone w 2018 roku, gdzie według respondentów poprawa w zakresie *dbania o czystość w mieście* zaszła według 57,2% respondentów – jest to jeden z trzech najslabiej ocenianych tam elementów. Co więcej, jest to dalej wymieniane w przytaczanym raporcie, jako jeden z trzech głównych priorytetów wśród przyszłych działań władz Lublina (Rydzewski 2018, s. 21, 31). W mieszkańcach Lublina stała jest potrzeba poprawienia stanu czystości w mieście, mimo że nie jest to najwyższy priorytet, niemniej jest to powszechne wśród respondentów poczucie, że stan czystości miasta nie jest wystarczający. Czystość, to także poczucie, że miasto jest *zadbane i uporządkowane, pozbawione bałaganu przestrzennego*, co dalej łączy się z ocenami estetycznymi, gdzie Lublin przyszłości, oprócz bycia *czystym i zielonym* (o czym dalej), jest także *ładny i piękny*.

W tym punkcie należy także wspomnieć kwestię Lublina 2030 jako miasta z *czystym powietrzem*, gdzie była to istotna cecha miasta dla każdej grupy za wyjątkiem najmłodszych, w przedziale wiekowym 15–24 lat, gdzie nad wyraz rzadko zwracano na to uwagę. Kwestia czystości powietrza padała również w formule *bez smogu* lub *ze świeżym powietrzem*.

Drugie z kolei, najczęściej podawane określenie, to zbiór słów zgrupowany pod *zielony*, padające w licznych konfiguracjach i łączące się z szeregiem innych słów regularnie podawanych przez respondentów w ich wizji Lublina 2030. „Uzielenienie Lublina” łączy się z rozwinięciem szeregu elementów w przestrzeni publicznej takich jak: tereny zielone, skwery, zadrzewienie przestrzeni, więcej kwiatów, większa dostępność do parków, a przede wszystkim podjęcie działań związanych z ekologią i opieką nad środowiskiem (grupa określeń pod tagiem *ekologiczny* w „naturalny sposób” dopełnia hasła pojawiające się ze słowem *zielony*). Sam szereg słów związanych z zielenią zazwyczaj padał wraz ze wzmocnieniem w postaci „bardziej”, „dużo”, „pełen”, a także określające dosadnie jako „zielone miasto”, jak gdyby zieleń była nieodłącznym i niezbędnym elementem miasta, którego wciąż potrzeba więcej. Istotność troski o elementy zielone miasta pokrywa się z wynikami raportu ilościowego, gdzie jest to określane jako jeden z głównych priorytetów w zakresie rozwoju dzielnic (Male-

czyk 2019, s. 12). Troska o zieleni miasta zawiera się również w wizjach, w których część respondentów wyraża niechęć wobec *zabetonowywania* – tj. stawiania nowych blokowisk – kolejnych obszarów Miasta. Narracja, jaka wyłania się wokół wypowiedzi dotyczących zieleni w mieście, pokrywa się z ustaleniami w ramach projektu Foresight Lublin 2050 wynikającymi z dyskusji z mieszkańcami na temat Lublina przyszłości (Kuźmińska, Kasprzak 2018, s. 28).

Interesującym pojęciem, tak często wyłaniającym się z wypowiedzi respondentów, jest *bezpieczny*. Lublinianie regularnie okazują się deklarować, że czują się bezpiecznie w mieście, za czym idą wyniki zawarte w obu przywoływanych już raportach, gdzie jest to jeden z najlepiej ocenianych aspektów. Warto przytoczyć tu dodatkowo statystyki policyjne, z których wynika, że w przeciągu 7 lat, od 2012 roku, liczba przestępstw stwierdzonych ogółem spadła z 1 2049 do 5 877 w 2018 roku, natomiast wykrywalność przestępstw (tj. stosunek przestępstw wykrytych do stwierdzonych) wzrósł od 2012 roku o 10% – osiągając poziom 66,4% (Sprawozdanie... 2019, s. 5–6). W tym kontekście bezpieczeństwo okazuje się potrzebą jednocześnie bardzo ważną, zaspokojoną, ale również nieustannie wymaganą. W odpowiedziach respondentów kwestia bezpieczeństwa jest regularnie połączona z aspektami Lublina, jako będącego przyjaznym miastem, jak i inkluzywności skierowanej do poszczególnych grup – dzieci, rowerzystów, osób z niepełnosprawnościami i innych.

Nowoczesność okazuje się najmniej precyzyjnym pojęciem, spośród najczęściej wymienianych. Łączy się ono z potrzebą nowości, reformy oraz adaptacji do nadchodzących czasów. Zawiera w sobie poczucie satysfakcji z tego, że miasto „będzie nowoczesne”, a więc będzie warto pozostania w nim. Co więcej, podobnie jak w przypadku zieleni w mieście, Lublin ma stać się „bardziej” nowoczesny, „nowocześniejszy”, „unowocześniony”. Należy również zwrócić uwagę na ciekawą tendencję, mianowicie postulat łączenia tradycji, regionalizmu, zachowania tożsamości wraz z ciągłym unowocześnianiem miasta tak, by te aspekty nie wykluczały się. W ramach nowoczesności możemy mówić zarówno o zaawansowaniu technologicznym miasta, wprowadzeniu nowych rozwiązań komunikacyjnych i architektonicznych (metro, wieżowce/drapacze chmur), innowacyjności (stosowanie rozwiązań niespotykanych wcześniej, bycie liderem/wzorem wśród miast Wschodniej Polski), ulepszeniu infrastruktury ogólnomiejskiej (bez sprecyzowania obszarów), wprowadzeniu rozwiązań określanych

jako inteligentne, sprzyjanie rozwojowi branży IT czy High-Tech. Z określeniem *nowoczesny*, rezonują także grupy słów, takich jak *rozwijający się* (podkreślające nieustanny proces wzrostu i kultywowania go) oraz *rozwinęty* (gdzie nacisk położony jest na dojście do pewnego etapu w 2030 roku).

Przyjazność Lublina 2030 wśród respondentów przyjmuje wiele oblicz i skierowana jest do różnych grup, w szczególności do dzieci, niepełnosprawnych, osób starszych, ale również do osób młodych, przyjezdnych, turystów czy, bardzo ogólnie, mieszkańców miasta, a także zwierząt. Wobec tych ostatnich badani punktowali takie aspekty jak: rozwiązanie problemu bezdomności zwierząt, stworzenie odpowiedniej infrastruktury, w której te mogą swobodnie przebywać (wybiegi dla psów). *Przyjazność* wobec poszczególnych grup mieszkańców zawierała się w podobnych ramach, gdzie była łączona z poprawą infrastruktury skierowanej do poszczególnych grup, jak na przykład place zabaw dla dzieci, czy miejsca spotkań dla osób starszych. W ramach *przyjazności* dla turystów („turystyczności Lublina”) mieściły się takie określenia jak: *bycie miastem przyciągającym, inspirującym, ciekawym*. Natomiast w najczęstszej formie występowania, gdy nie jest dopełniane przez konkretną grupę społeczną, słowo *przyjazny* zdaje się mieć konotacje zbliżone raczej do atmosfery miasta – czyli do miasta, jako miejsca, w którym dobrze się czuje, miejsca z pozytywną energią, kojarzonego z *życzliwością, uprzejmością i komfortem*.

Postrzeganie Lublina 2030, jako miasta *kulturalnego*, obejmuje zarówno kwestie związane z organizacją wydarzeń kulturalnych, tj. imprez, koncertów, festiwali (zwiększenia ich ilości, upowszechnienia ich w dzielnicach, zwiększenia dostępności), jak i samego faktu postrzegania Lublina jako „bogatego” w kulturę, „ukulturowionego”, „z większą ilością kultury”, gdzie pojęcia te nie padają w kontekście zachowania mieszkańców, a wzmacniania relacji z wytworami kultury, poprzez które „tętni życiem kulturalnym”, jest „miejscem nie-samowicie kulturalnym”, gdzie kultura jest też „dostępna dla każdego”. Warto tu zwrócić uwagę na kontekst użycia słowa *bogaty*, które w ramach odpowiedzi w ankiecie często pada właśnie przy określeniach związanych z kulturą, a nie wyłącznie w ramach ekonomii. Co więcej, określenie „rozwinęty kulturalnie” pojawia się w następującej konfiguracji: „rozwi-

nięty gospodarczo i kulturalnie”, przez co widoczne jest, że, dla respondentów zwracających uwagę na ekonomię, rozwój kulturalny spełnia równie istotną funkcję w kształtowaniu przyszłości Lublina.

Między już omówionymi, a teraz badanymi określeniami Lublina w 2030 roku zachodzi znaczna różnica w częstotliwości występowania. Jednak te rzadziej pojawiające się słowa, tworzą kilka grup pojęciowych, które mają zbliżone zakresy tematyczne. Kategoria *otwarty* odnosi się do wielu aspektów, choć „po prostu” *otwarty* padało najczęściej. Można to interpretować, że w wyobrażeniu części respondentów Lublin przyszłości, jest miejscem zapewniającym poczucie pełnej inkluzji społecznej, przyjmującego i nie odrzucającego tych znajdujących się już w jego wnętrzu, a także miasta skłonnego do przyswajania i wprowadzania nowych idei. Oba te aspekty przewijają się w rozbudowanych wypowiedziach na temat otwartości, gdzie miasto jest „otwarte na ludzi i ich pasje”, „otwarte na drugiego człowieka”, „otwarte na potrzeby drugiego człowieka”, a także „otwarte na nowe idee/pomyśły”. Miasto w tych odpowiedziach jawi się jako podmiot, który jest w stanie reagować empatycznie na to, co czują lub myślą mieszkańcy oraz czego potrzebują i tego, jak chcą się rozwijać, a także adaptować się do nowych rozwiązań i możliwości. W innych odpowiedziach natomiast pojawia się wizja Lublina, jako miasta będącego w stanie poradzić sobie z potencjalnymi nadchodzącymi „wyzwaniami”, gdzie nie zachowuje się ono defensywnie, tylko potrafi stanąć im na wprost. Kolejną narracją jest także zachowywanie otwartości wobec osób „obcych” i „przyjezdnych” oraz na „różnorodność”.

Kategorie związane z poruszaniem się po mieście (mobilnością) stanowią ciekawą część odpowiedzi, ponieważ każda z tych kategorii zajmuje istotne miejsce w ramach wymogów inwestycyjnych w wynikach badań ilościowych Maleszyka (2019), natomiast w pytaniach otwartych nie pojawiają się one tak często. Nowe miejsca parkingowe, poprawa stanów dróg i chodników znajdują się w pierwszej czwórce miejskich priorytetów inwestycyjnych według respondentów tego badania. Wśród wymogów wobec komunikacji w Lublinie 2030 poruszane były takie kwestie jak: lepsze skomunikowanie zarówno w obrębie samego miasta, jak i na zewnątrz, tj. z innymi miastami (poprzez poprawę stanu dróg oraz możliwości komunikacyjnych lubelskich dworców), ogólna poprawa infrastruktury drogowej i chodnikowej

(tak by była „dobra”, umożliwiająca sprawne przemieszczanie się w obrębie miasta), padały również odpowiedzi dotyczące poprawy konkretnych fragmentów ulic i dróg, a także ogólnej naprawy infrastruktury miejskiej. Za tym idą takie aspekty, jak *przejezdność* miasta i jego *niezakorkowanie*, w szczególności w godzinach szczytu. Zwracano również uwagę na usprawnienia związane z komunikacją miejską – w to wchodziły odpowiedzi dotyczące zarówno jej usprawnienia, modernizacji pojazdów, unowocześnienia linii, a także zwiększenia ich zasięgu tak, by docierały do obrzeżnych części miasta oraz podmiejskich miejscowości; pojawiały się również pomysły wprowadzenia darmowej komunikacji miejskiej lub obniżenia jej kosztów. W kwestii dostępności parkingów zachodzi w odpowiedziach otwartych najciekawsza relacja – jest to dla licznej odsetki Lublinian palący problem, jest dyskomfortowe, ale jednak nie jest to aspekt determinujący poczucie przywiązanie do miasta i skłonność do mieszkania tutaj. Wśród odpowiedzi związanych z miejscami do parkowania, oprócz postulatów ich zwiększenia i ogólnej dostępności w przestrzeni miejskiej, pojawiały się również propozycje wprowadzenia stref parkingowych tylko dla mieszkańców oraz stref bezpłatnego parkowania.

Osobnym wątkiem związanym z komunikacją jest uczynienie Lublina 2030 miastem „rowerowym”, przyjaznym rowerzystom poprzez samą rozbudowę infrastruktury skierowanej bezpośrednio do nich, ścieżek rowerowych (przede wszystkim), ale także stworzenia klimatu dla rowerzystów tak, by zostali uznani za jeden z głównych środków przemieszczania się po mieście, a sam rower stał się powszechniejszy.

Odpowiedzi związane z pracą w Lublinie i nadzieje związane z rynkiem pracy w 2030 roku występowały, mimo że pojawiały się regularnie, nieproporcjonalnie rzadko w porównaniu do niezadowolenia na temat pracy jakie wyłania się z badań opinii mieszkańców. W ocenie Lublina pod względem ważnych aspektów życia w mieście oceny pozytywne dotyczące możliwości znalezienia pracy wynosiły 40,6% oraz oceny pozytywne dotyczące wysokości dochodów z pracy wynosiły 23,3% i stanowiły one najslabiej oceniane aspekty. W najslabiej ocenianych znajdowało się jeszcze poruszanie po mieście samochodem z odsetkiem 36,1% ocen pozytywnych (Rydzewski 2018, s. 10–11). Natomiast w odpowiedziach otwartych, na podejmowane w tej analizie pytanie, te aspekty pojawiały się stosunkowo rzadko, szczególnie

wśród najmłodszej grupy respondentów. Odpowiedzi łączące aspekt pracy z Lublinem 2030 dotyczyły przede wszystkim samego faktu istnienia miejsc pracy – respondenci mówią tu o Lublinie jako „dającym pracę”, „z większą ilością miejsc pracy”, posiadającym „więcej zakładów pracy” tak, by zapewnione było bezpieczeństwo przed bezrobociem wynikającym z braku zatrudnienia. Kolejnym aspektem dotyczącym pracy, są płace i nie jest to wyłącznie kwestia „lepszyc”, ale także „godnych”, „atrakcyjnych” płac za wykonaną pracę tak, by wykonywanie pracy pokrywało się z zadowoleniem z otrzymanej wypłaty. Sama praca w Lublinie 2030 powinna według tych respondentów być „dobra” i „satysfakcjonująca”, ta rama mocno wiąże się z jedną z wypowiedzi, gdzie Lublin to „miasto, w którym mogę zaplanować przyszłość” oraz „miasto z perspektywami”, gdzie można sięgać dalej niż dzień dzisiejszy. Oprócz tych aspektów potencjalne stanowiska pracy dla niektórych respondentów powinny dawać szansę i motywację do rozwoju. Obok odpowiedzi związanych z pracą pojawiały się również odpowiedzi dotyczące rozwoju gospodarczego Lublina, gdzie w przyszłości ma on być bardziej *przemysłowy, przedsiębiorczy, przyjazny dla biznesu i inwestycji* tak, by poruszyć rynek pracy i skłonić ich do pozostania tutaj.

Rama pojęć związana z *aktywnością, rekreacją i sportem* jest dosyć szeroka. W ramach „sportowości” Lublina zwracano uwagę na poprawę infrastruktury związanej z aktywnościami tego typu – zarówno aktywnej (mówiącej o przyjazności dla osób biegających, dostępności kortów czy boisk), jak i biernej (gdzie zwracano uwagę na rozwój sportu profesjonalnego, w szczególności lubelskiego żużlu i sekcji piłkarskiej). W stawianych wymaganiach wobec Lublina 2030 pojawiały się kwestie upowszechnienia dostępności do miejsc w obrębach dzielnic, gdzie mieszkańcy, w szczególności osoby starsze, ale także dzieci, mogą się spotkać i wspólnie przebywać. Oprócz aspektów związanych z integracją dla szeregu respondentów istotne było uczynienie Lublina miejscem ciszy i spokoju tak, by w jego strukturze dostępne były miejsca relaksu.

Podsumowując można stwierdzić, że odpowiedzi respondentów zaznaczyły najpowszechniej odczuwane potrzeby związane z rozwojem miasta wśród badanych. Dotyczy to zarówno aspektów, które potrzebują aktywnego działania władz i wprowadzania odpowiednich,

sprawniejszych rozwiązań (jak czystość i troska o zielen w mieście), kwestii, gdzie wymagane są stałe usprawnienia mimo widocznych statystycznie sukcesów i dobrych opinii mieszkańców na dany temat (bezpieczeństwo). Ogólność pojęć używanych przez respondentów stanowi dobry punkt wyjścia do dalszych badań, gdzie twardsze wskaźniki – takie jak bezpieczeństwo, czystość, zielen miejska – można pogłębić poprzez odpowiednie pytania w ankietach, zgłębiając to w jaki sposób są niewystarczające i w jakich obszarach należy je wzmacniać (np. jakie elementy miasta wymagają intensywniejszej dbałości o czystość). Natomiast pojęcia o abstrakcyjnym, ogólnym charakterze wymagają pogłębienia poprzez badania jakościowe: Co oznacza dla Lublinian otwartość miasta? Kiedy jest ono dla nich otwarte? Czym jest dla nich miasto nowoczesne? Poprzez jakie działania miasto daje się odczuć jako przyjazne? Te pytania, by zrozumieć jak mogą być odczytane te określenia, potrzebują pogłębienia poprzez wywiady (zarówno indywidualne, jak i grupowe). Co więcej, użyteczna będzie też będzie kontynuacja badań przy Budżecie Obywatelskim, dająca szansę na zebranie wielu otwartych opinii i pomysłów od zaangażowanych obywatelsko mieszkańców.

Bibliografia

Kuźmińska, A., Kasprzak, T. (2018), Załącznik 1. do Raportu Foresight Lublin 2050. Wyniki konsultacji społecznych, Urząd Miasta Lublin, Lublin.

Maleszyk, P. (2019), Czego potrzebuje Lublin? Raport z badania jakości życia w dzielnicach Lublina, Urząd Miasta Lublin, Lublin.

Rydzewski, P. (2018), Opinie mieszkańców o swoim mieście. Raport z badań przeprowadzonych w 2018 r., Urząd Miasta Lublin, Lublin.

Sprawozdanie z działalności Komendanta Miejskiego Policji w Lublinie w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Lubelskiego Powiatu Grodzkiego za rok 2018, (2019), Komenda Miejska Policji w Lublinie, Lublin.